

Hoe noem je je broer en zus in één woord? Is er een woord voor het geluid van schaatsen op natuurijs? En zou er een treffende term te bedenken zijn voor het half afgescheiden restaurantzitzje dat de Engelsen 'booth' noemen? Denk mee en vul de gaten in de taal.

Rokers op straat

Hoe gaan we rokers noemen die hun sigaret noodgedwongen buiten de deur van een horecagelegenheid opsteken? Dat vroegen we ons af in het zomernummer van *Onze Taal*. Zijn er creatievere termen te bedenken dan het woord *buitenroker*?

■ NEGATIEF

Zo'n veertig mensen hebben in totaal honderd woorden aangedragen voor de buitenrokers. Het woord *buitenroker*, dat we al in de oproep genoemd hadden, maakt vanwege zijn letterlijkheid zeker kans om een vast begrip te worden. Vergelijkbaar is *stoeproker*. Een dubbelzinniger woord is *deurroker*: hij staat niet alleen bij de deur, maar rookt ook 'deur' ('door').

Veel suggesties getuigen van fantasie en creativiteit: *asfaltteerder*, *expaf*, *indiaan* (vanwege de rooksignalen), *nico* (denk ook aan *bob*) en *sigaar* ('de sigaar zijn') zijn zomaar een paar voorbeelden. Sommige voorstellen waren uitermate negatief, zoals *asbakkenras*, *paf-*, *peuk-* of *rookparia*, *stinkiewinkie*, *teringlijer* en *uitstinker*. Drie mensen

stelden voor de buitenroker *buitenstaander* te noemen – geen positief begrip, al levert het gezamenlijk buiten staan soms heel leuke contacten op. *Smirting* heet dat in het Engels, een combinatie van *smoking* en *flirting*.

■ VERDREVEN

Er is één woord dat de letterlijkheid van *buitenroker* combineert met een beladenheid die voor zowel pro- als anti-rokers acceptabel is: *uitroker*. Dat woord is ook het vaakst voorgesteld: zes keer. *Uit* doet natuurlijk aan *buiten* denken, maar ook aan bijvoorbeeld 'een avondje uit' en de slogan 'Uit, goed voor u', schrijft Peter Hoogervorst. En het woord als geheel is net zo goed een afleiding van *uitroken* in de zin van 'wegjagen, verdrijven'. Rokers voelen zich verschoppelingen en zouden *uitroker* als geuzennaam kunnen gebruiken, terwijl niet-rokers het prima vinden dat ze de sigaret naar buiten hebben verdreven.

Taalkundig gezien hééft *uitroker* die dubbele betekenis ook: je kunt het als samenstelling van *uit* ('buiten') en *roker* zien, maar ook als afleiding van *uit-*

roken. Bijzonder is wel dat het dan niet 'degene die uitrookt' betekent, maar 'degene die uitgerookt wordt'. Onze taal kent wel meer woorden met zo'n 'omgekeerde' betekenis, zoals *af dankertje*, *bijsluiter* en *oplegger*.

Popgroep Radiohead bood zijn nieuwste album aan tegen een door de koper te bepalen prijs.

Oproep: prijs naar goeddunken

In allerlei landen zijn er musea en kerken die toeristen geen verplichte entree laten betalen, maar wel vragen om een vrijwillige bijdrage. Dat verschijnsel komt soms ook voor bij het aanschaffen van concrete producten. Dit jaar bood de Britse popgroep Radiohead zijn nieuwste album aan tegen een door de koper te bepalen prijs – zonder minimum- of maximumbedrag te noemen. En ook de bezoekers van de jongste editie van Poetry International in Rotterdam konden deze zomer zelf bepalen wat ze ervoor overhadden.

Hoe zou u zo'n niet door de verkoper vastgestelde verkoopprijs noemen? Laat het ons weten via gaten@onzetaal.nl of Onze Taal, t.a.v. Taaladviesdienst, Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag. ■

Stuit u zelf weleens op een verschijnsel waarvan u merkt dat er geen gangbaar Nederlands woord voor bestaat? Dan willen wij dat graag in deze rubriek voorleggen aan de lezers. Stuur uw suggesties naar de Taaladviesdienst.

(advertentie)

Speciale kalenderactie!

Onze Taal Taalkalender 2009
Met elke dag een andere invalshoek. Iedere dag bijzondere feiten en wetenswaardigheden over de Nederlandse taal.

ISBN: 978 90 12 12572 7
Prijs: € 14,95
Actieprijs € 12,50 (voor lezers van Onze Taal)
Voor meer informatie: www.sdu.nl/taal

Geschiedenis kalender 2009
Met elke dag een vraag over het verleden. Op een speelse manier uw kennis van het verleden testen en verrijken.

ISBN: 978 90 12 12574 1
Prijs: € 14,95
Actieprijs € 12,50 (voor lezers van Onze Taal)
Voor meer informatie: www.sdu.nl/taal

De Kindertaalkalender 2009
Met iedere dag een interessante vraag, gedicht, spreekwoord, opdracht, mop, of puzzel die met taal te maken heeft. (8-12 jaar)

ISBN: 978 90 12 12573 4
Prijs: € 14,95
Actieprijs € 12,50 (voor lezers van Onze Taal)
Voor meer informatie: www.sdu.nl/taal

Kijk op de adresdrager voor de speciale actie voor lezers van Onze Taal

Sdu UITGEVERS